

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefd>

YIL: 2021
CİLT: 6
SAYI: 2

MAKALE BİLGİSİ

Gönderildiği Tarih: 07.10.2021
Kabul Tarihi: 09.11.2021
Yayımlanma Tarihi: 31.12.2021

ARTICLE INFO

Submitted date: 07.10.2021
Accepted date: 09.11.2021
Published date: 31.12.2021

e-ISSN 2547-9865

Sivas Ağzındaki Farsça Alıntı Kelimelerde Görülen Ses Olayları

Voice Changes Seen In The Persian Quotation Words Of The Sivas Dialect

Ömer GÜVEN

Amasya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Arş. Gör. Dr.
omer.guven@amasya.edu.tr,
0000-0002-9376-3538

Öz

Türkler tarihleri boyunca ekonomik, dini, siyasi, kültürel sebepler olmak üzere çeşitli sebeplerle birçok milletle ilişki kurmuşlardır. Türklerin yoğun ilişki kurduğu milletlerin başında Farslar gelmektedir. Farslarla Türkler arasında ilişkiler Türklerin İslamiyeti kabul etmesinden önceki dönemlere kadar gider. Özellikle coğrafi yakınlık sebebiyle Türkler ve Farslar arasında çeşitli münasebetler başlamıştır. Bu münasebetler sonucunda Farsçadan pek çok kelime Türkçeye geçmiştir. Geçen bu kelimeler çoğu zaman çeşitli fonetik değişimlere uğrayarak Türkiye Türkçesi ağzlarında da yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışmada Sivas ili ağzlarında kullanılan Farsça alıntı kelimelerdeki ses olayları ele alınmıştır. Çalışmada ilk olarak Sivas ili ağzları ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar taranmış ve bu eserlerdeki Farsça alıntı kelimeler tespit edilmiştir. Ardından taranan bu eserlere ilave olarak tarafımızca yapılan derlemeler ve soruşturmalar sonucunda elde edilen veriler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Toplanan dil verileri "Ünlüler İle İlgili Ses Olayları" ve "Ünsüzlerle İle İlgili Ses Olayları" başlıkları altında ele alınmıştır. Bu kısa çalışmadaki temel amacımız; Sivas ili ağzlarındaki Farsça alıntı kelimelerin kullanımını göstermek ve bu alıntı kelimelerdeki başlıca ses olaylarını belirlemektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi ağzları; Sivas ili ağzları; Farsça alıntı kelimeler; ses olayları; söz varlığı.

Abstract

Throughout the history of Turks, they have established relations with many nations for various reasons, including economic, religious, political and cultural reasons. The Persians are at the forefront of nations with which Turks have intensive relations. The relations between Persians and Turks go back to periods even before the Turks accepted Islam. Due to geographical nearness, various relations have started between Turks and Persians. As a result of these relations, many words transferred from Persian to Turkish. Most of the time these words have been going through various phonetic changes, and are used widely in Turkey's Turkish dialects. In this study, phonetics of words in Sivas dialects which are quoted from Persian languages are discussed.

In this study, phonetic events in Persian loanwords used in Sivas Province dialects are discussed. In the study, firstly, scientific studies on the dialects of Sivas province were scanned, and Persian-quoted words in these studies were proven. In addition to these scanned works, the data obtained as a result of the compilations and investigations made by us were also included in the study. The collected language data are discussed under the titles of "phonetics of vowels" and "phonetics of Consonants". Our main purpose in this short study; To show the use of Persian-quoted words in the dialects of Sivas province and to determine the main phonetic in these quoted words.

Keywords: Turkey Turkish dialect; the dialect of Sivas city; Persian quotation words; Phonetic occurrences; vocabulary.

i Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür.

Giriş

Bir dilde çeşitli etkiler, özellikle kültür etkileri dolayısıyla yabancı dillerden ek ve kelime alınmasına alıntı ve bir dile başka dilden girmiş ve o dilde benimsenmiş olan kelimeye de alıntı kelime denir (Korkmaz, 2007, s. 16).

Kültürel etkileşimin en yoğun olduğu alan dildir. Çünkü dil, gündelik yaşamda en çok kullanılan araç ve en kolay etkilenen sistemdir. Belli bir kavramı, bir nesneyi ya da fiili karşılayamayan dil, türetme yapısı, o dili kullanan toplumun sosyolojik durumu gibi benzeri ölçütlere göre yakından başlamak üzere (kültürel, siyasi, coğrafi dil akrabalığı vb.) diğer dillere müracaat eder. Belki de bu alıntılama süreci, dilin “Az çaba ile çok şey anlatma” yasasına bağlıdır. Çünkü yeni bir kelime türetmek veya onu karşılayacak bir kelime grubu oluşturmak, eylemsel olarak kelime almaktan daha zordur (Durmuş, 2004, s. 1-2).

Milletlerin tarih boyunca girmiş oldukları çeşitli etkileşimler sonucu, her dile, belli oranda alıntı kelime girmiştir. Alınan bu alıntı kelimeler kimi zaman aslı şekillerini korurken çoğu zaman girdikleri dilin yapısına uyarlar. Girdikleri dil bu alıntı kelimeleri zamanla kendi ses ve şekil yapısına dönüştürür. Bu dönüşüm kimi zaman o kadar ileri boyuta taşınır ki alıntı kelimelerin kaynak dildeki şekli ile girdiği dildeki şekli birbirinden çok farklılaşabilir. Bu bakımdan alıntı kelimeler belli ölçüde kalmak ve dilin yapısını değiştirmemek kaydıyla girdikleri dil açısından zenginlik oluşturur.

Araştırmacılara göre bir dile yabancı öğelerin girişi genel olarak şu nedenlerle gerçekleşmektedir:

1. Sosyal hayattaki köklü değişiklikler
2. Din ve medeniyet dairesindeki değişiklikler
3. Tercüme faaliyetleri
4. Alfabe değişikliği
5. Geri kalmışlık
6. Dil bilinci eksikliği
7. Çok coğrafya değiştirmek
8. Dilin türetme yapısının kısırlığı
9. Bilimsel ve teknolojik yenilikler
10. Özenti-kişilerin beğenilme arzusu (Buran, 2001, s. 79).

Hangi nedenlerle girmiş olursa olsun Türkçe ile Farsça arasında etkileşim oldukça eski dönemlere dayanmaktadır. Bu durumu Ali Akar şu şekilde ifade eder: “Dil ilişkileri, dil bilimi çalışmalarının üzerinde önemle durduğu araştırma alanlarından biridir. Tarihi çok eskilere dayanan, geniş bir coğrafyada konuşulan ve yüzyıllar boyunca sürekli göç eden bir milletin

dili olan Türkçe, bu uzun süreç içinde birçok dille karşı karşıya gelmiş, bunların bazılarıyla yoğun etkileşimde bulunmuştur. Bu diller arasında Arapça ve Farsça öne çıkmaktadır. Türkçe ile Arapça arasında ilk dil ilişkileri, X. yüzyıldan itibaren, Arapça dinî terimlerin alınması ile başlamıştır. Türkçe Farsça dil ilişkileri ise iki halkın hemen hemen aynı coğrafyayı paylaşmaları sebebiyle daha erken dönemlerde, VII. yüzyılın ortalarında başlamıştır” (Akar, 2000, s. 13).

Sadettin Özçelik ise *Türkçedeki Farsça Kelimelerde Görülen Ses Olayları* adlı önemli çalışmasında Türkçe ile Farsça arasındaki etkileşim hakkında şu bilgileri verir: “Türkçe ile Farsçanın kelime alışverişi ve etkileşimi coğrafi yakınlık nedeniyle neredeyse Eski Türkçe dönemine kadar uzanır. Farsça kelimelerin Türkçede kullanılması, özellikle Orta Türkçe döneminden başlayarak hız kazanır ve Türkçe edebî dilde 20. yüzyıla kadar sürer. Daha sonra Millî Edebiyat döneminden başlayarak Farsça ile kelime alışverişinin, önce yavaşladığını ve giderek durduğunu söylemek mümkündür. Artık dilimizde yeni bir dönem açılır ve sadeleşme düşüncesiyle birlikte, özellikle edebî dilde, Türkçeleşme hız kazanır” (Özçelik, 2002, s. 1033).

Türkiye Türkçesindeki alıntı sözcüklerde görülen ses olayları ile ilgili bir çalışma yapan Veysel İbrahim Karaca, Türkçe Sözlük’ün 10. baskısını esas alarak Türkçenin hangi dillerden sözcük aldığını ve bu sözcüklerin sayısı hakkında çeşitli bilgiler verir. Bu bilgilere göre Türkiye Türkçesinde bulunan alıntı sözcüklerin toplamı 15.333 adettir. Bu sayı Türkçe sözlüğün toplam söz varlığı olan 63.818 sayısına oranlandığında, alıntı sözcüklerin yüzdelik oranı yaklaşık % 24’e tekabül etmektedir (Karaca, 2012, s. 2063). Karacanın verdiği bilgilere göre Türkçe Sözlükteki alıntı sözcüklerin sayısını şu şekilde tablolaştırabiliriz.

Arapça 6619	Fransızca 4947	Farsça 1843	İtalyanca 630
İngilizce 512	Yunanca 403	Almanca 84	Latince 78
Rusça 41	İspanyolca 34	Ermenice 23	Slavca 19
Macarca 14	Rumca 13	Moğolca 12	Bulgarca 9
Japonca 8	İbranice 7	Çince 5	Malezyaca 4
Portekizce 4	Norveççe 2	Hintçe 2	Tibetçe 2
Sanskritçe 2	Brezilya Yerel Dilleri 2	Fince 2	Gürcüce 2
Korece 1	Soğdca 1	Afrika Yerel Dilleri 1	Amerika Yerel Dilleri 1
Arnavutça 1	Eskimo Dili 1	Kızıl Derili Dilleri 1	Keltçe 1
Malayaca 1	Maldivce 1		

Tablo incelendiğinde Türkçeye en fazla Arapçadan kelime girdiği görülür. Arapçadan sonra ikinci sırada Fransızca yer almaktadır. Fransızcanın ardından en fazla alıntı kelime ise Farsçadan Türkçeye girmiştir. Türklerin özellikle İslamiyeti benimsemeleri ile beraber Farsçadan Türkçeye yoğun olarak kelime girişi olmuştur. Türkçeye giren bu alıntı kelimeler standart Türkçede kullanıldığı gibi Türkiye Türkçesi ağızlarında da çeşitli fonetik değişikliklere uğrayarak varlığını sürdürmüştür.

Böyle bir çalışmaya başlarken genel olarak Sivas ili ağızlarında yer alan alıntı kelimelerdeki ses olaylarını incelemeyi hedefledik. Ancak çalışmaya başladıktan sonra ortaya çıkan dil malzemesi fazla olduğu için alıntı kelimeleri de kendi içinde tasnif etme yöntemini benimsedik. Sivas ili ağızlarında kullanılan Arapça alıntı kelimeleri ayrı bir çalışmada¹ değerlendirdik. Bu çalışmada ise Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça alıntı kelimelerdeki ses olaylarını ele aldık.

Çalışmadaki dil verilerinin belirlenmesinde şu yöntem izlenmiştir: İlk olarak Sivas ili ağızları ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar taranmış ve bu eserlerdeki Farsça alıntı kelimeler tespit edilmiştir.² Tespit edilen dil verileri hangi kaynaktan alınmışsa o kaynak ve sayfa numarası belirtilmiştir. Taranan bu eserlerden tespit edilen verilere ilave olarak tarafımızca yapılan derlemeler ve soruşturmalar sonucunda elde edilen kelimeler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu kelimeler çalışmada MDD (metin dışı derleme) şeklinde gösterilmiştir. Çalışmada yer verilen örnekler alındığı kaynaktaki kullanılan transkripsiyon işaretleri ile kullanılmıştır. Bu sebeple çalışmada kimi zaman aynı sesi karşılamak için farklı işaret kullanılmıştır. Örneğin uzun a sesi çalışmaların bazısında \bar{a} şeklinde gösterilirken bazısında ise $a:$ şeklinde gösterilmiştir.

Belirlenen dil malzemesi öncelikle “Ünlülerle İlgili Ses Olayları” ve “Ünsüzlerle İlgili Ses Olayları” şeklinde iki başlık altında tasnif edilmiştir. Ünlülerle İlgili Ses Olayları başlığı altında *Ünlü Değişmeleri*, *Ünlü Düşmesi* ve *Ünlü Türemesi* şeklinde bölümlere ayrılarak incelenmiştir. Ünsüzlerle İlgili Ses Olayları başlığı altında ise *Ünsüz Benzeşmesi*, *Ötümlüleşme*, *Ötümsüzleşme*, *Süreklileşme*, *Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler*, *Süreksizleşme*, *Ünsüz Düşmesi*, *Ünsüz Türemesi*, *Ünsüz İkizleşmesi*, *Hece Kaynaşması* ve *Göçüşme* şeklinde ele alınmıştır.

1. Ünlüler ile İlgili Ses Olayları

1.1. Ünlü Değişmeleri

1.1.1. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

¹ Ömer Güven, (basım aşamasında), *Sivas Ağzındaki Arapça Alıntı Kelimelerde Görülen Ses Olayları*, 9. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, 13 – 17 Eylül 2021.

² Taranan bu çalışmalar için bk. Kısaltmalar.

Belirli ünsüzlerin artdamaksılaştırma etkilerine bağlı olarak veya kelime içinden gelen başka nedenlerle ince ünlülerin kalın sıraya geçmesi olayıdır (Korkmaz, 2007, s. 137). Sivas ili ağızlarında yaygın olarak görülen ünlü kalınlaşmaları Farsça alıntı kelimelerde de sıklıkla karşımıza çıkar. Özellikle *ķ*, *ğ*, *ñ* gibi kalınlaştırıcı özelliğe sahip çeşitli ünsüzlerin tesirleri bu kalınlaşmalarda önemli rol oynamaktadır.

e > a/á değişmesi: ataşlı < ateşli SYİA 34, merdivan < merdiven ŞYA 26, hasbahça < hasbahçe SMKA 24, cırtbazlar < ciritbazlar SMKA 24, divānasıyam < divanesiyim SİA 39, bahcáyı < bahçeyi SİA 39, barabar < beraber HMKH 33, comart < cömert ŞSV 38, meyva < meyve ŞSV 100, şekar < şeker SKMS 114, dastar < destar SGAS 94, payalı < payeli SGAS 204, ağer < eğer STİAT 217, navruz < nevrüz SİYA 109, abdas < abdest SİYA 547, şaker < şeker SİYA 691.

i > ı/í değişmesi: pādīşahım < padişahım SİA 40, boranı < borani SGAS 64, nişanı < nişanlı DMA 48, nişannılı < nişanlı SZA 35.

ö > o/ó değişmesi: kóşe < köşe ŞYA 26, comart < cömert ŞSV 38, kómüşünü < kömüşünü SİYA 109, kór < kör SİYA 656, kóy < köy SİYA 656.

ö > u değişmesi: Kufde < köfte SMKA 25.

ü > o/ó değişmesi: goya < güya SMKA 25, gól < gül SİYA 622.

ü > u/ú değişmesi: gúl < gül SİA 40, düşman < düşman SZA 248, zulale < sülale SİYA 720.

1.1.2. Kalın Ünlülerin İncelmesi

İncelme, bazı ünsüzlerin etkisiyle kelimedede türlü hecelerde kalın sıradan olan ünlülerin ince sıraya geçmesi (Korkmaz, 2007, s. 130) olayı olarak tanımlanmaktadır. Tespit edilen örneklere göre kalın ünlülerin incelenmesi ince ünlülerin kalınlaşmasına nazaran çok daha azdır. Özellikle a > e değişmeleri kalın ünlülerin incelenmesinde daha geniş bir kullanım alanına sahiptir.

a > e değişmesi: tene < tane SYİA 34, Bahdiyer < Bahtiyar SİA 37, hasde < hasta SİA 37, serhoş < sarhoş HMKH 98, kekil < kâkül ŞSV 93, terezi < terazi YSV 136, bereber < beraber DMA 47, eфта < hafta DMA 46, endeze < endaze HMKH 54.

a > á değişmesi: táne < tane SİYA 108.

ı > i değişmesi: timar < tımar HMKH 108.

1.1.3. Geniş Ünlülerin Daralması

Yanlarında geniş ünlüleri daraltma etkisi yapan bazı ünsüzlerin etkisi altında geniş ünlülerin a < ı, o < u, e < i, ö < ü biçimindeki daralma olayına ünlü daralması denir (Korkmaz, 2007, s. 226). Geniş ünlülerin daralmasında çeşitli etkenler rol oynamaktadır. Özellikle /y/

sesi gibi seslerin daraltıcı etkisi bu daralmalarda en önemli faktörlerden biridir. Sivas ili ağızlarından tespit edilen başlıca ünlü daralmaları şunlardır:

a > ı değişmesi: parıyı < parayı SİA 45.

e > é değişmesi: herkeş < herkes SZA 35.

e > i değişmesi: çerçeve < çerçeve ŞSV 40, hergiş < herkes SİYA 634, piynir < peynir SİYA 679, bizirgānlara < bezirganlara GYA 63.

e > ı değişmesi: bahcıya < bahceye SİA 45.

o > u değişmesi: çuban < çoban SYİA 37, afyun < afyon SMKA 27, horuz < horoz SMKA 27.

ö > u değişmesi: Kufde < köfte SMKA 25.

ö > ü değişmesi: küfde < köfte SİYA 660.

u > ı değişmesi: armit < armut SKMS 19, barıt < barut SGAS 54, pabiç < pabuç SİYA 675, pambık < pamuk SİYA 676.

1.1.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi

Kelime içindeki dar sıradan /ı/, /i/, /u/, /ü/ ünlülerinin çeşitli nedenlerle boğulanma özellikleri bakımından /a/, /e/, /o/, /ö/ ünlülerine dönüşmesi olayıdır (Korkmaz, 2007, s. 227). Ünlü genişlemeleri genellikle dudak ve damak ünsüzlerinin yanındaki ünlülere etkileri sonucu gerçekleşirler. Özellikle /b/, /m/, /p/, /v/ gibi dudak ünsüzleri ünlü genişlemelerine yol açar.

i > a değişmesi: kaadda < kâğıtta SİA 49, şahan < şahin SGAS 222, hamaşa < همیشه STİAT 242.

i > e/é değişmesi: heç < hiç SYİA 37, hêş < hiç SYİA 37, süvaresinin < süvarisinin SZA 36, zencir < zincir ŞSV 131, enteşe < endişe SGAS 114, şehir < şehir SİYA 692, behuzur < bihuzur MDD.

u > o/ó değişmesi: gor < gur SİYA 623.

ü > o değişmesi: göya < güya SMKA 25.

ü > ö değişmesi: göya < güya ŞSV 78, dölbent < tülbent DMA 52.

1.1.5. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

Düzleşme çeşitli sebeplerle ve genellikle de dilimize geçmiş yabancı sözcüklerde ilk hecedeki bir ünlünün düz bir ünlüye değişmesi (Korkmaz, 2007, s. 227) olarak tanımlanmaktadır. Bölge ağzındaki Farsça alıntı kelimelerde yer alan “u, ü” yuvarlak ünlüleri düzleşerek “a, e, i” şekline dönüşmektedir. Ünlü düzleşmelerinde çeşitli ünsüzlerin etkisinin yanında ilerleyici ve gerileyici benzeşmelerin de etkisi söz konusudur.

u > i değişmesi: çabih < çabuk SGAS 78.

u > a değişmesi: barhadar < berhudar SGAS 54.

ü > e değişmesi: beyran < büryan STİAT 221.

ü > i değişmesi: çünkü < çünkü SZA 38, kekil < kâkül ŞSV 93, dırbını < dürbünü DMA 58.

1.1.6. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Kelimede ön ses ve iç ses durumundaki düz ünlülerin çeşitli fonetik etkenlerle yuvarlak sıraya geçmelerine ünlü yuvarlaklaşması denir (Korkmaz, 2007, s. 230). Düz ünlülerin yuvarlaklaşmasında umumiyetle dudak ünsüzleri etkilidir. Bunun yanında bazı yuvarlaklaşmalarda ünlü benzeşmeleri ile şahsi kullanımlar da önemli rol oynar.

a > o/ö değişmesi: govur < gavur STİAT 241.

e > ü değişmesi: çerçüve < çerçeve HMKH 43.

i > u değişmesi: merduvan < merdiven HMKH 85, zengun < zengin YSV 151, peşkur < peşkir SGAS 205, cuvan < civan STİAT 223.

ı > u değişmesi: bahcuvan < bahçıvan SİA 41, çuvalduz < çuvaldız YSV 52, bahaduröğlü < bahadıroğlü DMA 55, çamaşur < çamaşır SİYA 583.

i > ü değişmesi: terzü < terzi SMKA 26, erüşte < erişte HMKH 55, püşman < pişman HMKH 92, şüşe < şişe YSV 134, evrüşüm < ibrişim STİAT 231.

1.2. Ünlü Düşmesi

Türlü ses etkileri altında kelimelerin iç ve son seslerinde bulunan bazı ünlülerin düşmesi olayına “ünlü düşmesi” denir (Korkmaz, 2007, s. 227). Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça alıntı kelimelerdeki ünlü düşmesi örneği son derece sınırlıdır.

1.2.1. Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi

pātşah < padişah STİAT 257.

1.3. Ünlü Türemesi

Ses özelliklerine veya birbirleri ile birleşme şartlarına bağlı bazı nedenlerle kelimenin ön, iç ve sonuna ünlü getirilmesi olayına “ünlü türemesi” denir (Korkmaz, 2007, s. 229). Ünlü türemelerinin büyük çoğunluğu kelime başında meydana gelmiştir. Kelime içinde ve kelime sonunda meydana gelen ünlü türemeleri daha azdır. Kelime başında meydana gelen ünlü türemeleri /r/ ve /l/ ünsüzleriyle başlayan Farsça alıntı kelimelerde görülür. Bölge ağzında ünlü düşmelerine göre ünlü türemelerinin geniş yer kapladığını söyleyebiliriz.

1.3.1. Kelime Başında Ünlü Türemesi

iras < rast SYİA 40, ilāan < leğen ŞYA 29, irasladı < rastladı SMKA 29, ireşber < rençper SMKA 29, üleşi < leşi SZA 39, ürüzgar < rüzgâr SZA 39, ireçel < reçel ŞSV 91, irende < rende ŞSV 91, ısmarış < sipariş YSV 99, iravan < revan STİAT 247, irenk < renk STİAT 247, üruşan < ruşen SAKTS 19.

1.3.2. Kelime Ortasında Ünlü Türemesi

mayahoş < mayhoş HMKH 85, şamadan < şamdan DMA 60, dübürüm < dürbün SAKTS 19, hurada < hurda MDD.

1.3.3. *Kelime Sonunda Ünlü Türemesi*

lengeri < lenger SİYA 662.

2. **Ünsüzler ile İlgili Ses Olayları**

2.1. **Ünsüz Benzeşmesi**

İç seste yan yana iki ünsüz bulunan yerlerde veya söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu kelimelerin son ve ön sesleri arasında bazen iki ünsüzden birinin kendisine yakın boğumlanma niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün veya kısmen benzeştirilmesi (Korkmaz, 2007, s. 229) şeklinde tanımlanır. Benzeşme örnekleri bölge ağzında tam benzeşme ve gerileyici benzeşme şeklinde karşımıza çıkar.

2.1.1. *Tam benzeşme*

Sivas ili ağızlarında örneği çok azdır.

sümmül < sümbül SİYA 131, temmel < tembel SİYA 131.

2.1.2. *Gerileyici benzeşme*

Bölge ağzında Farsça alıntı kelimelerdeki benzeşmelerin büyük çoğunluğu gerileyici benzeşme şeklinde görülür.

-hc- > -cc- benzeşmesi: baççalar < bahçeler SİYA 132.

-rn- > -nn- benzeşmesi: zunna < zurna SİYA 132.

-td- > -dd- benzeşmesi: damaddan < damattan SZA 60, armuddan < armuttan MDD.

2.2. **Ötümlüleşme (Tonlulaşma)**

Ünsüzlerin boğumlanması sırasında, ciğerlerden gelen havaya ses tellerinin titreşerek ton vermesi ve tonsuz ünsüzlere tonluluk niteliği kazandırmasıdır (Korkmaz, 2007, s. 215). Sivas ili ağızlarının en belirgin özelliklerinden biri ötümlüleşme olayının çok yaygın kullanılmasıdır. Bu durum Farsça alıntı kelimelerde de görülmektedir. Başta t > d değişikliği olmak üzere pek çok ötümlüleşme örneği belgelenmiştir.

ç > c değişmesi: hec < hiç SİA 62, kepce < kepeç SİYA 125, oruc < oruç SİYA 139, pabuc < pabuç SİYA 675, cingan < çingene MDD.

f > v değişmesi: hoşav < hoşaf DMA 79, esvane < efsane SİYA 608, zivaf < zifaf SİYA 720, havta < hafta GYA 18.

h > ğ değişmesi: ğemen < hemen DMA 77, veyagutda < veyahut da DMA 79, şüfağane < şifahane DMA 79.

h > ħ değişmesi: baħça < bahçe SİYA 565.

k > g değişmesi: mercimeg < mercimek SYİA 54, keşge < keşke STİAT 249, keşgē < keşkeği SİYA 125, hergiş < herkes SİYA 634.

ķ > ğ değişmesi: ğabristan < kabristan SMKA 34, ğulube < kulübe SİYA 627.

k > v değişmesi: menevşe < menekşe YSV 113.

p > b değişmesi: bahalı < pahalı SYİA 47, beştembalı < peştamalı SYİA 47, berşembe < perşembe SYİA 47, bazarda < pazarda SYİA 47, sehba < sehpa HMKH 97, berçin < perçin SGAS 60, hebden < hepten SİYA 124, reşberlükde < rençperlikte DMA 80.

s > z değişmesi: abdez < abdest SKMS 13, herkez < herkes SGAS 152, zebze < sebze SİYA 718, zulale < sülale SİYA 720.

t > d değişmesi: dene < tane SYİA 47, seferberlikde < seferberlikte SYİA 48, yahud < yahut SİA 63, hasde < hasta SİA 63, kaadda < kağıtta SİA 63, usda < usta SZA 50, bosdan < bostan SZA 50, berbad < berbat HMKH 34, dasdar < dastar HMKH 47, dezgah < tezgah HMKH 49, desti < testi ŞSV 47, desdere < testere SGAS 97, şefdali < şeftali SGAS 223, desdan < destan STİAT 227, hefde < hafta STİAT 243, nohud < nohut SİYA 139, çeşid < çeşit SİYA 139, döl bent < tül bent DMA 52, veyahud < veyahut DMA 83, armud < armut DMA 83, derd < dert SİYA 595, erişde < erişte SİYA 607.

2.3. Ötümsüzleşme (Tonsuzlaşma)

Ses tellerinin ciğerlerden gelen havayı titreştirmemesi ve ton vermemesi; ünsüzlerin boğumlanma sırasında titreşimlerini kaybederek tonsuzluk niteliği kazanması olayına denilmektedir (Korkmaz, 2007, s. 215). Türkiye Türkçesi ağızlarında olduğu gibi Sivas ili ağızlarında da ötümsüzleşmelerin kullanım alanı daha sınırlı sayıdadır. Tespit edilen başlıca ötümsüzleşme örnekleri şunlardır:

b > p değişmesi: epdese < abdeste SYİA 49, sepze < sebze HMKH 97.

d > t değişmesi: aptas < abdest SİYA 126, patişah < padişah SİYA 126.

g > ğ değişmesi: peygamberiñ < peygamberin DMA 90.

g > k değişmesi: kerkef < gergef SİYA 650.

j > ş değişmesi: müşde < müjde SGAS 191.

v > f değişmesi: kähfe < kähve SYİA 49, refa < reva HMKH 90, bedafa < bedava SAKTS 24.

2.4. Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin sürekli ünsüzler hâline gelmesi olayıdır. Sürekli ünsüzler, kendi aralarında “sızıcı” ve “akıcı” olmak üzere ikiye ayrıldığından süreklileşme olayını “sızıcılaşma” ve “akıcılaşma” olarak iki başlık altında ele alacağız.

2.4.1. Sızıcılaşma

Sızıcılışma, patlayıcı ünsüzlerin çeşitli nedenlerle sızıcı ünsüzlere dönüşmesi olayıdır. (Korkmaz, 2007, s. 193). Sivas ili ağızlarında sızıcılışmalar kelime başında, kelime içinde ve kelime sonunda gerçekleşir. Kelime başında ve kelime içinde gerçekleşen sızıcılışmalar son derece sınırlıdır. Sızıcılışmaların büyük çoğunluğu kelime içinde meydana gelir. Bölge ağzında tespit edilen Farsça alıntı kelimelerdeki sızıcılışmalar şunlardır:

b > v değişmesi: evdes < abdest STİAT 231, evrüşüm < ibrişim STİAT 231, beraver < beraber DMA 85.

c/ç > j değişmesi: çejlen < çeç ile SİYA 129, hoja < hoca DMA 86.

ç > ş değişmesi: reşberlik < rençperlik SYİA 50, şüğü < çünkü DMA 85, şit < çift DMA 85, oruş < oruç GYA 18, şünküt < çünkü SİYA 140, şırşef < çirkef SAKTS 25.

k > ğ değişmesi: ğulübe < kulübe DMA 85, çırağ < çirak DMA 88.

ķ > ħ değişmesi: çıraķ < çirak SMKA 34, guş < ħoş SAKTS 25.

2.4.2. Akıcılışma

b, g, k, h gibi patlayıcı ünsüzlerin l, m, n, r, y gibi akıcı ünsüzlere dönüşmesi olayıdır (Korkmaz, 2007, s. 14). Sivas ili ağızlarında akıcılışmalar sızıcılışmalar kadar yaygın değildir. Bölge ağzından tespit edilen örnekler şunlardır:

b > m değişmesi: mahana < bahane SAKTS 26.

ğ > y değişmesi: eyer < eğer SİA 67, ciyer < ciğer HMKH 40, meyer < meğer MDD.

k > y değişmesi: meneyşe < menekşe DMA 89.

v > y değişmesi: keygür < kevgir HMKH 80.

2.5. Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Bölge ağzında sürekli ünsüzler arasındaki değişimler oldukça yaygındır. Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça alıntı kelimelerdeki sürekli ünsüzler arasında meydana gelen değişimlerin sebepleri çeşitlilik göstermektedir. Özellikle gerileyici benzeşmelerin bu değişmelerde önemli bir etkisi söz konusudur.

f > h değişmesi: lah < laf SGAS 181.

l > y değişmesi: lādiger < yadigâr STİAT 250.

m > n değişmesi: çarşamba < çarşamba ŞYA 37.

n > l değişmesi: miltan < mintan SGAS 189, leşder < neşter STİAT 251.

n > y değişmesi: pendir < peynir SGAS 204.

r > l değişmesi: kelesdedür < kerestedir SZA 56, dülbün < dürbün STİAT 229, ülüzgar < rüzgar STİAT 266, selbes < serbest SAKTS 27, ileşberlik < rençperlik SİYA 124, biladerin < biraderin SİYA 130, belber < berber SİYA 130, zehilleme < zehirleme GYA 19, kengel < kenger SAKTS 27.

r > n değişmesi: mundar < murdar HMKH 86, zunna < zurna SİYA 131.

ş > s değişmesi: pestemal < peştamal SAKTS 26.

s > ş değişmesi: herkeş < herkes SİA 68.

2.6. Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin yerlerini süreksiz ünsüzlere bırakması olayıdır. Bölge ağzında yaygın bir ses olayı değildir.

j > c değişmesi: barac < baraj SİYA 566.

2.7. Ünsüz Düşmesi

Sözcük içinde (bir ünsüzden önce), sözcük sonunda veya kaynaşma olayı ile iç seste /r/, /n/, /l/, /f/ gibi akıcı ve sızıcı ünsüzler ile /y/, /g/, /ğ/, /k/, /h/ gibi ünlüleşme ve sızıcılaşarak erime özelliği taşıyan ünsüzlerin kaybolması olayıdır (Korkmaz, 2007, s. 231). Bölge ağzında ünsüz düşmeleri kelime başında, kelime ortasında ve kelime sonunda olmak üzere üç şekilde görülür. Özellikle /ğ/, /h/ ve /t/ sesleri Farça alıntı kelimelerde düşme eğilimi gösterir. Çoğu zaman /ğ/ ve /h/ seslerinin düştüğü kelimelerde bir ünlü uzaması meydana gelir.

2.7.1. Kelime Başında Ünsüz Düşmesi

/h/ düşmesi: eç < hiç SİA 78, albúki < hâlbuki DMA 95, ěmen < hemen DMA 95, ehta < hafta DMA 95, avuç < havuç SİYA 561.

2.7.2. Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi

f düşmesi: kóte < köfte ŞYA 39.

ğ düşmesi: āar < eğer ŞYA 40, kāad < kâğıt ŞYA 40, meer < meğer SİYA 133, ilean < leğen SGAS 160, eer < eğer SİYA 603.

h düşmesi: pādişān < padişahın SİYA 40, bāce < bahçe GYA 4, tōmu < tohumu ŞYA 40, ka:ya < kahya ŞSV 93, orduğāmı < ordugâhını SİYA 134, pēriz < perhiz DMA 96, veyāut < veyahut DMA 96, bāşış < bahşış MDD.

m düşmesi: davulbaz < davlumbaz SKMS.

n düşmesi: rek rek < renk renk SYİA 55, reşberlik < rençperlik SYİA 55, külük < külünk MDD, tüfek < tüfenk MDD.

r düşmesi: ajdaha < ejderha STİAT 217.

v düşmesi: pehlūan < pehlivan SZA 67, çu:al < çuval SGAS 89.

y düşmesi: la:lek < leylek SGAS 181.

2.7.3. Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi

h düşmesi: patışā < padişah SİYA 677.

k düşmesi: keşkē < keşkek SİYA 650.

t düşmesi: çiftçilig < çiftçilik SYİA 55, epdes < abdest SYİA 55, serbes < serbest SYİA 55, dos < dost SYİA 58, iras < rast SYİA 55, pos < post SYİA 58, dürüs < dürüst SMKA 40.

2.8. Ünsüz Türemesi

Kelimenin ön, iç ve son seslerinde, kelimenin aslında olmayan bir ünsüzün türemesi olayına denir (Korkmaz, 2007, s. 231). Sivas ili ağızlarındaki Farsça kelimelerde ünsüz türemeleri ünsüz düşmesi kadar yaygın değildir. Ünsüz türemeleri, kelime başında, kelime ortasında ve kelime sonunda olmak üzere üç şekilde görülür. Özellikle /y/ türemesi en fazla karşılaşılan ünsüz türemesidir. Talat Tekin, genellikle düz-dar bir ünlüyle başlayan sözcüklerin başında yarı-ünlü /y/ sesinin türemesinin Türk dillerinde çok rastlanıldığını ve iyi bilinen ses olayı olduğunu belirtmiştir (Tekin, 1994, s. 51). Tespit edilen başlıca ünsüz türemeleri şunlardır:

b türemesi: pambıḡ < pamuk SAKTS 22.

h/h türemesi: hayvāh < eyvah SZA 69, bedduha < beddua SGAS 58, ḡambar < ambar SİYA 123.

m türemesi: keşkem < keške HMKH 80, tenem < tane DMA 98.

r türemesi: şirve < şive SAKTS 21.

t türemesi: şünküt < çünkü SİYA 140.

y türemesi: veyran < viran STİAT 268, piyadey < piyade DMA 99, taney < tane DMA 99, beriyāber < beraber GYA 52.

2.9. Ünsüz İkizleşmesi

İç seste iki ünlü arasında bulunan ve vurguyu üzerinde bulunduran ikinci hece başındaki ünsüzlerin, açık ve zayıf boğumlanmalı ilk hece ünlülerinin etkisi altında, kendi hece sınırlarını açacak bir yoğunlukla boğumlanmaları sonucunda, söz konusu ünsüzdeki tekrarlanmayı gösteren ses olayıdır. Bu olay sonunda açık ilk heceler zayıflıktan kurtulmakta ve birer kapalı heceye dönüşmektedir (Korkmaz, 2007, s. 231). Ünsüz ikizleşmeleri genellikle -n, -y, -z gibi ünsüzlerde görülmektedir. Bu ikizleşmelerin oluşmasındaki en önemli faktör söyleyen kişinin vurgu ve tonlamalarıdır.

bazzar < pazar SGAS 57, tanne < tane DMA 92, eyyer < eğer DMA 92.

2.10. Hece Kaynaşması

Hece kaynaşması bir sözcükte yan yana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut da yan yana bulunan iki sözcükten birincinin son sesi ile ikincinin ön sesinin birleşip kaynaşması ve dolayısıyla hece sayısının azalması olayıdır (Korkmaz, 2007, s. 116). Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça kelimelerde sınırlı sayıda görülür. Hece kaynaşmasının gerçekleştiği kelimelerde bir ünlü uzaması meydana gelir.

/ğ/ ünsüzünün erimesiyle: kād < kâğıt SMKA 373.

/h/ ünsüzünün erimesiyle: şēr < şehir SİYA 692.

2.11. Göçüşme

Kelime içindeki komşu veya uzak seslerin yer değiştirmesi olayına göçüşme³ denilmektedir. Ünsüzlerin birbiri ile karşılaşmasından doğan telâffuz zorluklarını giderme amacına dayanan bu olay, daha çok /r/ ve /l/ akıcı ünsüzlerinin bulunduğu kelimelerde ve ağızlarda görülür. Yan yana bulunan sesler arasındaki göçüşme *yakın göçüşme*, uzak sesler arasındaki göçüşme de *uzak göçüşme* adını alır (Korkmaz, 2007, s. 107). Genel olarak söyleyiş kolaylığı sağlamak için yapılan göçüşme olayı ağızlarda ve halk dilinde standart Türkçeden daha geniş yer tutar. Özellikle /r/ ve /l/ seslerinin göçüşmeye uğradıkları görülür.

kevrancılar < kervancılar SMKA 41, devrüş < derviş SMKA 41, şavlar < şalvar DMA 99, çarpaz < çapraz DMA 99, keyhası < kâhyası DMA 99, savran < sarvan SGAS 212, esvane < efsane SİYA 608, dübürüm < dürbün SAKTS 19, deyra < derya MDD.

Sonuç ve Değerlendirme

Sivas Ağzındaki Farsça Alıntı Kelimelerde Görülen Ses Olayları adlı bu çalışmada standart Türkçeden farklı ses özelliği taşıyan Farsça alıntı sözcükler ele alınmıştır. Çalışmada ele alınan dil malzemesi belirlenirken iki yöntem kullanılmıştır. İlk olarak Sivas ili ağızları ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar taranmış ve bu eserlerdeki Farsça alıntı kelimeler tespit edilmiştir. Ardından taranan bu eserlere ilave olarak tarafımızca yapılan derlemeler ve soruşturmalar sonucunda elde edilen veriler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Toplanan dil verileri “Ünlüler İle İlgili Ses Olayları” ve “Ünsüzlerle İle İlgili Ses Olayları” başlıkları altında ele alınmıştır. Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça alıntı kelimelerde görülen en belirgin dil özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz:

- Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça alıntı kelimelerde ünlü değişimleri yaygındır. Bu değişimler incelmeye, kalınlaşma, daralma, genişleme, yuvarlaklaşma ve düzleşme şeklinde gerçekleşir.
- Bölge ağzında tespit edilen örneklerde ünlü düşmeleri sınırlı sayıda kalmışken ünlü türemeleri daha yaygın kullanılmaktadır.
- Türkçenin genel temayülü olan ötümlüleşme hadisesi bölge ağzındaki Farsça alıntı kelimelerde de yaygındır. Bunun aksine ötümsüzleşmeler ötümlüleşmelere göre daha dar bir kullanıma sahiptir.

³ Göçüşme ile ilgili geniş bilgi için bk. Ahmet Caferoğlu, “Anadolu Ağızlarında Metathese Gelişmesi”, *TDAY-Bulleten* 1955, Ankara, TDK Yayınları, s. 1-7; Hasan Eren, “Türk Dilinde Metathese Olayı”, *TDAY-Bulleten* 1953, Ankara, TDK Yayınları, s. 161-180.

• Sivas ili ağızlarında kullanılan Farsça kelimelerde sızıcılışma, akıcılışma, sürekli ünsüzler arasındaki değişimler gibi ünsüzlerde meydana gelen değişmelerin pek çok örneği tespit edilmiştir.

• Bölge ağız ünsüz türemeleri ve ünsüz düşmeleri bakımından çeşitlilik gösterir. Ünsüz düşmesi gerçekleşen pek çok örnekte bir ünlü uzamasının olduğu görülür. Benzer şekilde hece kaynaşmalarında da bir ünlü uzamaları görülür.

Sonuç olarak diller arasındaki etkileşim geçmişte olduğu gibi gelecekte de olacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken husus bu etkileşimin doğal seyri içinde olması, suni yönlendirmelerden uzak olmasıdır. Türkçe ile Farsça da tarih boyunca birbiriyle etkileşime giren dillerin başında yer alır Bu uzun süreçte iki dil arasında çeşitli alışveriş olmuştur. Bu alışveriş neticesinde Farsçadan Türkçeye pek çok kelime geçmiştir. Geçen bu kelimelerin kullanım sahasına çıktığı alanlardan biri de Türkiye Türkçesi ağızlarıdır. Türkiye Türkçesi ağızlarında kullanılan bu alıntı kelimeler kimi zaman aslı şekillerini korusa da çoğu zaman Türkçenin dillik özelliklerini benimsemiştir. Türkiye Türkçesi ağızlarında kullanılan bu alıntı kelimelerin derinlemesine ele alınmasıyla bu hususlar daha belirgin olarak ortaya konulacaktır. Bu bakımdan yeni derlemelerin ve alan araştırmalarının yapılması oldukça önemlidir.

Kısaltmalar

Taranan Eserler

SZA	: Sivas İli Zara İlçesi Ağızı
DMA	: Divriği Merkez İlçe Ağızı
SGAS	: Sivas İli Gürün İlçesi Merkez Köyleri Ağızı Sözlüğü
HMKH	: Hafik İlçe Merkezinin Kelime Hazinesi
SKMS	: Sivas İli Kangal İlçe Merkezi Sözlüğü
SYİA	: Sivas İli Yıldızeli İlçesi Ağızı
ŞYA	: Şarkışla ve Yöresi Ağızları
ŞSV	: Şarkışla'nın Söz Varlığı
SMKA	: Sivas Merkez İlçe ve Köyleri Ağızı
YSV	: Yıldızeli'nin Söz Varlığı
STİAT	: Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamamalar
GYA	: Gemerek ve Yöresi Ağızları
SİYA	: Sivas İli ve Yöresi Ağızları
SİA	: Sivas İlbeyli Ağızı
SAKTS	: Sivas Akıncılar Ağızı Karşılaştırmalı ve Tanıklı Sözlüğü

Çeviriyazı İşaretleri

Ünlüler

- á : Yarı kalın, düz, geniş (a-e arası) ünlü.
ā/a: : Normalden uzun a ünlüsü.
è : Yarı geniş, düz, ince (e-i arası) ünlü.
í : Normalden uzun i ünlüsü
ō : Normalden uzun o ünlüsü.
ó : Yarı kalın, yuvarlak, geniş (o-ö arası) ünlü.
ú : Yarı kalın, yuvarlak, dar (u-ü arası) ünlü.

Ünsüzler

- ğ : Patlayıcı, tonlu, arka damak ünsüzü
k : Sızıcı, tonsuz, art damak ünsüzü
K : Patlayıcı, yarı tonlu, art damak (k-ğ arası) ünsüzü
k : Yarı kalın ünlülerle hece kuran orta damak k'si
ñ : Patlayıcı, tonlu damaklı geniz ünsüzü

Kaynakça

- Akar, A. (2010). Türkçe-Arapça arasındaki sözcük ilişkileri. *Karadeniz-Black Sea-Çerno More, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 9-16.
- Aksan, D. (1990). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dil bilim 1*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Buran, A. (2001). Yabancı diller karşısında Türkçe, *Türk Yurdu-Türkçeye Saygı*, 162-163, 79-82.
- Caferoğlu, A. (1955). Anadolu ağızlarında metathese gelişmesi, *TDAY-Belleten*. Ankara: TDK Yayınları, 1-7.
- Caferoğlu, A. (1994). *Sivas ve Tokat illeri ağızlarından toplamalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Darıcı, T. A. (2013). *Şarkışla'nın söz varlığı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Demir, N. ve Şen, Ü. (2006). *Sivas ili ve yöresi ağızları (Etnik yapı-dil inceleme-metinler-sözlük)*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Doğan, Ş. (2001). *Sivas merkez ilçe ve köyleri ağızları (Giriş-inceleme-metinler)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Üniversitesi, Van.

- Durmuş, O. (2004). Alıntı kelimeler bakımından Türkçe sözlük, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 26, 1-21.
- Eren, H. (1953). Türk dilinde metathese olayı, *TDAY-Belleten*. Ankara: TDK Yayınları, 161-180.
- Güven, Ö. (2014). *Sivas ili Zara ilçesi ağzı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Güven, Ö. (basım aşamasında), *Sivas ağzındaki Arapça alıntı kelimelerde görülen ses olayları*, 9. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, 13 – 17 Eylül 2021.
- İçer, E. (2010). *Sivas ili Yıldızeli ağzı (İnceleme-metinler-sözlük)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Karaca, V. İ. (2012). Türkiye Türkçesindeki alıntı sözcüklerde görülen ses olayları üzerine bir inceleme, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7 (4), 2059-2090.
- Korkmaz, Z. (2007). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: 3. bs., TDK Yayınları.
- Ökruca, L. (2011). *Sivas ili Kangal ilçe merkezi sözlüğü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Özçelik, S. (2002). Türkçedeki Farsça kelimelerde görülen ses olayları. *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi*, 610, 1033-1041.
- Öztürk, Z. (2014). *Sivas ili Gürün ilçesi merkez köyleri ağzı sözlüğü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Tanyıldız, E. (2014). *Hafik ilçe merkezinin kelime hazinesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Taş, P. (2006). *Şarkışla ve yöresi ağızları*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Taşkıran, H. İ. (2021). *Sivas Akıncılar ağzı karşılaştırmalı ve tanıklı sözlüğü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Tekin, T. (1994). Türk dillerinde önsese y- türemesi, *Türk Dilleri Araştırmaları*, 4, 51-66.
- Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-II-III-IV-V-VI*, 3. bs. (Birleştirilmiş tıpkıbasım), TDK Yay., Ankara, 2009.
- Türkiye’de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*, TDK Yay., İstanbul, 1939-1949.
- Yılmaz, K. (2011). *Yıldızeli’nin söz varlığı*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.